

EL TIR AMB ARC A MANRESA

David Olivares i Ponti

Aquest article recull la història d'una entitat esportiva, practicant d'un esport poc conegut a casa nostra, el tir amb arc.

Els anys 50 van veure el desenvolupament d'aquest esport a Manresa, havent d'esperar quaranta anys perquè es tornés a practicar oficialment.

Concurso
de
Tiro con Arco

I
Premio
de la
Misteriosa Luz

bajo el control de la
Federación Catalana
de Tiro con Arco

ORGANIZADO POR

ARQUEROS DEL MANRESA
DE LA SECCION DE ATLETISMO DEL C. DE D. MANRESA

DIA 21 DE FEBRERO DE 1952 - A LAS 11 MAÑANA
ESTADIO MUNICIPAL DE «EL CONGOST»

Programa del
«I Premio de la Misteriosa Luz»
de tir amb arc,
celebrat al Congost
l'any 1952.

És potser un tòpic dir que el tir amb arc és un dels esports més antics que existeixen, però no per això menys cert. Ja abans de ser considerat com a esport, ha estat un sistema de caça i també de lluita, i ja des de l'any 1900 era considerat com a esport olímpic. Malauradament, i aduint especialment que aquest esport tenia una dubtosa base bèl·lica, passada la I Guerra Mundial, als anys vint el tir amb arc fou retirat dels Jocs Olímpics, fins que al 1972, als Jocs de Munic, recuperà aquest caràcter olímpic.

1992 ha estat sens dubte un any prou important per al desenvolupament del tir amb arc a casa nostra. Tant l'encesa del pebeter olímpic amb una sageta, com el ressò de la medalla d'or aconseguida en la competició per equips, han fet que aquest esport tingués una major difusió de la que tenia fins llavors.

EL TIR AMB ARC

Llevat del seu atractiu, parlem ací d'un esport prou ben desconegut a Manresa. Per practicar el tir amb arc, en principi es necessita un arc i unes fletxes per ser tirades, a més d'un lloc on fer-les impactar. L'arc es compon de dues parts bàsiques, el cos central amb les pales, que són les parts flexibles i donen la força de l'arc, i la corda, que permet tibar de l'arc. Els arcs avui es construeixen amb materials diversos, com fusta, fibra de vidre, aleacions metàl·liques, fibra de carboni, i àdhuc compostos ceràmics com a materials més novadosos.

Altres parts que pot incorporar un arc és un visor graduable, per regular la distància a la qual es tira, i un grup d'estabilitzadors que serveixen per absorbir possibles vibracions produïdes en el moment de tirar. Per la seva part, l'arquer es protegeix amb un guardapits i uns protectors del braç i dels dits per evitar els fregaments i cops de la corda de l'arc. Els arcs poden ser de menes diferents: l'arc corb, desmuntable o no, caracteritzat per la forma en S de les pales un cop muntat; l'arc de politges o mecànic, en el qual la força que fa l'arquer es redueix per

l'acció d'unes petites politges situades en els extrems de les pales; i l'arc anglès o *long bow*, arc més llarg que els anteriors i que té el seu origen a Anglaterra, amb una gran potència de tir.

El tir amb arc actual es compon de diferents modalitats esportives. Primer hi ha el tir amb arc olímpic, l'únic que es tira en els Jocs Olímpics, i que es tira a diferents distàncies; el tir en sala, que es tira la temporada d'hivern, a les distàncies¹ de 25 i 18 metres, i que es caracteritza per celebrar-se en pavellons i sales cobertes; el tir de camp i el recorregut de bosc són dues modalitats que es realitzen tot seguint un recorregut en el qual els arquers disparen a dianes situades a diferents distàncies, amb visor o sense.

EL TIR AMB ARC A MANRESA. ELS PRIMERS ANYS

Un cop breument introduïts en el tir amb arc com a esport, parlo del tir amb arc a Manresa fa quaranta anys, representat pel club *Arqueros del Manresa*, secció que depenia els anys 50 del *Centro de Deportes Manresa*, dins la seva secció d'atletisme.

El dia 8 de desembre de 1951, dos esportistes manresans, Josep Pla i Lluís Belmonte, pertanyents al *Centro de Deportes Manresa*, entitat dedicada al futbol i a altres esports, fundaren el club de tir amb arc *Arqueros del Manresa*, dedicat a la pràctica esportiva d'aquest esport. Aquest club quedà constituït com a secció esportiva dins l'estructura del *Centro de Deportes Manresa*, i pertanyent a la secció d'atletisme d'aquest.

La primera junta que es constituï del club estava formada per Josep Pla com a president, Lluís Belmonte Sanz com a vice-president, Just Menoyo com a secretari i Tomàs Mercadell, Lluís Belmonte Sellarès i Joan Pla com a vocals. Des d'un primer moment els arquers manresans es dedicaren a la pràctica del tir amb arc, participant en diferents tornejos tant a Manresa com arreu de Catalunya, obtenint diferents èxits. Ja alguns mesos abans de la constitució de la nova entitat, diferents persones

de Manresa, interessades en el tir amb arc, pensaren en la possibilitat de portar aquest esport a Manresa, on el tir amb arc era molt poc conegut. Així, a inicis de l'octubre de 1951 es feren unes tirades al Congost,² en un espai que encara no era específic per a la pràctica del tir amb arc, i cedit per l'Ajuntament. Aquestes tirades es repetiren els dies 12 i 14 del mateix mes, aprofitant la diada del Pilar, i es feren sengles tirades d'exhibició tot aprofitant-ho per celebrar el primer enfrontament d'arquers manresans amb d'altres. En aquesta ocasió s'enfrontaren als arquers del Club de tir amb arc de Sabadell, que resultaren guanyadors amb un total de 391 punts a 286.

La lògica inexperiència dels arquers manresans va fer que als primers moments de pràctica els resultats no fossin encara gaire bons, per bé que en poc temps van aparèixer a Manresa alguns arquers amb possibilitat d'obtenir la victòria en els tornejos que se celebraven arreu de Catalunya. De bon principi, el tir amb arc va tenir una molt bona acollida a Manresa, interessant-se molta gent per les característiques d'aquest esport, una autèntica novetat a la ciutat. De la mateixa manera, la premsa local parlà des de bon principi molt favorablement del tir amb arc, i destacava especialment aquest caràcter de novetat, convidant la gent a interessar-s'hi.

La següent tirada que organitzaren els arquers manresans fou el 14 de novembre de 1951, amb una nova tirada de demostració al Parc de la Piscina Municipal, un espai que a més de fer-hi esports aquàtics servia per a la pràctica d'altres esports. En aquest cas, les tirades realitzades foren de 30 fletxes a les distàncies de 35 i 25 metres, i hi participaren diferents arquers manresans. Veient l'èxit que el tir amb arc estava assolint a Manresa, els dos arquers ja referits fundaren el nou club de manera oficial el desembre, prenent d'alguna manera d'ajuntar tots aquells que estaven interessats en aquest esport o bé aquells que ja el practicaven.

L'any 1952 començà molt bé per *Arqueros del Manresa*, amb la victòria de Lluís Belmonte al *I Premio Año Nuevo*, celebrat al Congost i

amb la participació de diferents arquers tant de Manresa com forans. Cal destacar la celebració del *I Premio de la Misteriosa Luz*, organitzat a Manresa amb motiu de les Festes de la Llum, el dia 21 de febrer, a les 11 del matí. En aquest torneig hi participaren diferents clubs de tir amb arc de la província, constituint un veritable èxit i acostant el tir amb arc a molta gent que encara no el coneixia. La celebració d'aquest primer torneig per la Llum suposà una fita important per al tir amb arc manresà, i màxim quan l'any 1992, just quan feia quaranta anys de la primera edició, el Club d'Arquers del Bages ha organitzat el Torneig Llum-92 de Tir amb Arc. La inscripció per aquest torneig costava cinc pessetes. Respecte els preus de llavors, el preu d'un arc, amb fusta, era llavors d'unes 60 pessetes, mentre que una fletxa podia valer fins a cinc pessetes. A ben segur l'èxit assolit pel tir amb arc manresà es pot explicar per l'existència de botigues que prou ràpidament es dedicaren a vendre material relacionat amb el tir amb arc, com Joguines Farrés, Safont o bé Espinalt Vendrell, que, com fa quaranta anys, avui també es dedica a vendre arcs i material adient i, de fet, ha estat un dels impulsors en l'actual club de tir amb arc.

L'èxit manresà estigué també en el segon lloc del novell Tomàs Mer-

cadal. Aquest mateix any es repetiren els èxits manresans, adjudicant-se de nou Belmonte el Torneig Framar, reservat a arquers de 3a categoria i celebrat al velòdrom de Gràcia, a Barcelona, assolint tanmateix els germans Pla el 2n i 3r lloc. *Arqueros del Manresa* realitzà algunes sortides més per participar en algunes competicions fora del seu camp de tir, i així el 8 de maig participaren en una tirada a Montjuïc Lluís Belmonte, Joan Pla i Pepita Vila, sense aconseguir, però, gaire èxit. La manca de nivell en general dels arquers manresans, va fer, per exemple, que no participés cap arquer manresà als Campionats de Catalunya, celebrats a Barcelona l'11 de juny.

També participaren els manresans en tornejos com el de les 4 Estacions, organitzat pel Club d'Arquers de Catalunya, o la Copa Nadal, celebrada a final d'any, quedant campions Ll. Belmonte en 2a categoria i J. Pla en 3a, sumant un nou èxit per al club manresà. Cal destacar també dels tornejos de l'any 52 el Gran Concurs de Festa Major, que es tirà a l'estadi de futbol del Pujolet, amb el 6è lloc de Belmonte com a millor classificació. Com es pot comprovar, el millor arquer dels manresans fou, al llarg de la història del club, l'esmentat Belmonte, aconseguint diferents èxits esportius mentre el club estigué en actiu. En l'apartat

femení, l'arquera més representativa d'*Arqueros del Manresa* fou Antònia Bullich, juntament amb Pepita Piñot,³ amb diferents èxits.

L'any 1953 el club apareix ja consolidat dins els clubs de tir amb arc de Catalunya, principalment a la província de Barcelona, i destacant-se els clubs de Barcelona, Sabadell, Terrassa, Granollers, Olesa de Montserrat i Cornellà, a part del manresà. Com ja havia succeït, aquell any es repetiren els enfrontaments entre *A. del Manresa* i el Sabadell. El febrer ambdós clubs participaren en un torneig d'anada i tornada, aconseguint una victòria cadascun. L'èxit de l'any anterior va fer repetir l'organització de la tirada de la Llum, amb el *II Premio de la Misteriosa Luz*, que per equips fou guanyat pel Club d'Arquers de Barcelona, quedant els manresans els tercers.

El mes d'abril al Congost es disputà la Copa Seefab, de categoria Postal,⁴ quedant Belmonte en 5a posició. El juliol s'organitzà a Manresa la I Setmana Esportiva de Manresa, que recollia mostres de diferents esports a la ciutat, essent el tir amb arc un d'ells. De nou s'enfrontaren els manresans amb els sabadellencs, guanyant aquests la tirada. Ja acabant l'any, el novembre es tirà el I Torneig Provincial, en el qual Belmonte aconseguí la 3a posició en segona categoria i J. Pla la 2a en tercera. A. Bullich quedà també 2a en la seva categoria. A Barcelona es disputà el concurs Handicap Roig, amb la victòria de Josep Corrons i de Bullich en homes i dones respectivament.

EL NOU CAMP DE TIR

Des del seu inici com a club esportiu, *Arqueros del Manresa* no havia disposat, però, d'unes instal·lacions prou adequades a la pràctica del tir amb arc, realitzant les seves tirades en un camp cedit inicialment per l'Ajuntament de manera provisional. L'any 1954 el club pogué disposar d'un nou camp de tir, també al Congost, en el lloc on anys més tard s'instal·laria el camp de tir olímpic de Manresa. Aquest nou camp, més ampli i millor equipat,

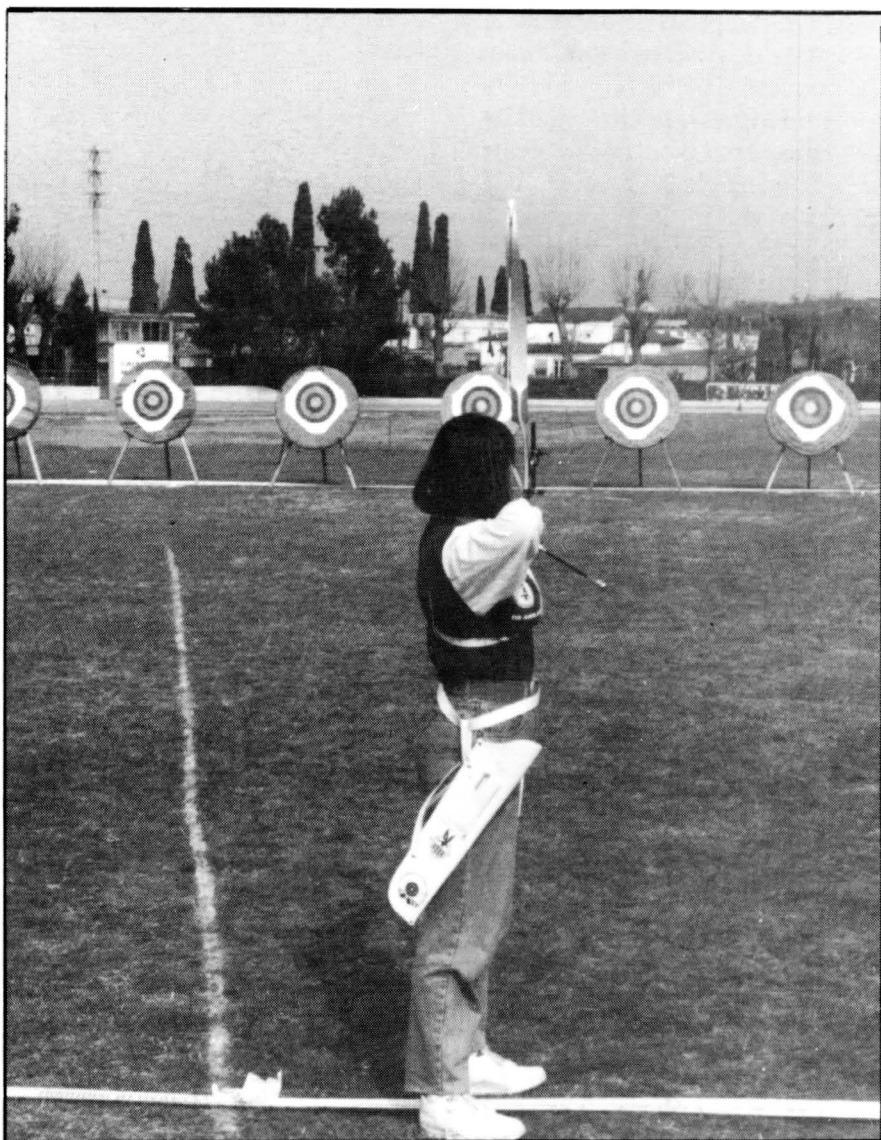
Membres de «Arqueros del Manresa» i del Club d'Arquers de Sabadell en una tirada realitzada al Congost.

fou molt ben acollit pels socis del *A. del M.*, que ràpidament l'adequaren, fent-hi un canyissat com a cobert per la pluja i el sol entre altres coses.

El nou camp de tir donà un nou impuls a la pràctica del tir amb arc a Manresa, donant la possibilitat de provar-lo a més gent. Així, la 3a edició de la tirada de la Llum es pogué celebrar ja al nou camp. Entre els dies 14 i 21 de març el club organitzà els primers campionats de Manresa i Comarca, en distàncies curtes. Fins a l'any 1950 les distàncies a què es tirava eren 50, 35 i 25 metres, però el 19 de desembre d'aquell any es començà a tirar a distàncies llargues, de 90 i 70 metres per a homes i a 70 i 60 m per a dones, atesa la menor potència dels arcs de les femines, reglamentació que es manté avui. Aquest era el primer cop que es tirava a Catalunya en aquestes distàncies, i al principi eren pocs els qui es decidiren, i més quan la poca potència dels arcs de llavors feia difícil l'impacte a llarga distància.⁵ El sistema de tir era primer les llargues, a 90, 70 i 50 m, i després les curtes, a 50, 35 i 25 m.

Aquell any sí que els arquers manresans participaren en el Campionat de Catalunya, en el qual es tirà a distàncies llargues i on Belmonte quedà campió de 2a categoria. El juliol els manresans aconseguiren una nova victòria sobre els de Sabadell, i cal destacar que, en l'elecció que anualment es feia a Manresa del millor esportista manresà, Lluís Belmonte quedà en desena posició, cosa que mostrava d'alguna manera la rellevància llavors del tir amb arc. L'any següent, el 1955, tenim poques notícies del club, i es destaca especialment el tercer lloc aconseguit en la tirada de la Llum, el febrer. En aquells moments el club comptava amb 25 socis i el president seguia sent Josep Pla. Els seus arquers comptaven a més amb els serveis de Gustau Erill, de Sabadell i diversos anys membre de la Federació Catalana de Tir amb Arc, així com un dels principals arquers catalans, com a entrenador. El club seguia com a secció del *Centro de Deportes Manresa*.

L'any 1956, en els Campionats de Catalunya celebrats el maig, J.

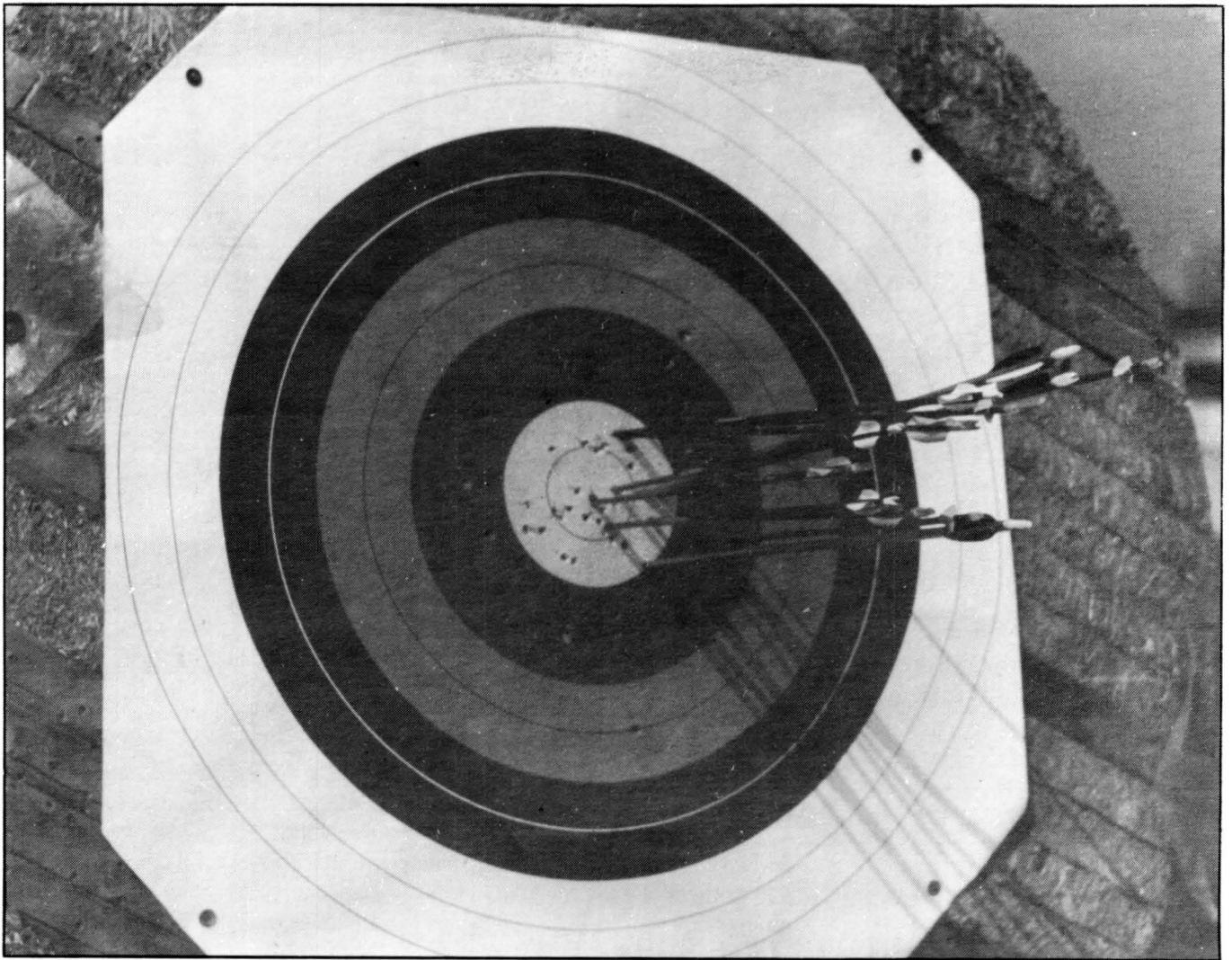
Tirada «Llum-92», realitzada el març de 1992 i organitzada pel Club d'Arquers del Bages.

Pla quedà campió en 3a categoria i Elisèn Llobet el de no experts, quedant *Arqueros del Manresa 2n* per equips. L'any següent Belmonte guanyà el torneig Handicap, amb 490 punts. La segona edició d'aquest torneig es féu el 24 de setembre al Congost, guanyant el manresà Llobet, amb 504 punts, i quedant Sales i Pla March en 2a i 3a posició, també de Manresa.

L'únic concurs en el qual apareixen els membres d'*A. del M.* comptent fou el diumenge 6 d'abril, en el Premi de Pasqua a distàncies curtes i celebrat al Congost, guanyat de nou per Belmonte amb 416 punts d'entre 12 participants. Sembla que si bé al principi la premsa local prestà una gran atenció a la marxa del club, en passar els anys aquest interès semblà disminuir, un cop pas-

sada la novetat, potser també per una disminució de l'activitat del club. L'any 1960 és el darrer que apareixen notícies d'activitats d'*Arqueros del Manresa* o bé d'algun arquer manresà. Coincidint amb la inauguració de la nova pista polisportiva de l'Estadi Municipal del Congost, *Arqueros del Manresa* realitzà una nova edició de la tirada de la Llum, la que seria la darrera, i que fou guanyada per Ramon Martí, del Club d'Arquers de Catalunya, amb 481 punts, quedant primer classificat dels manresans E. Llobet amb 420 punts. Aquest cop comptà amb la participació de Lolita Guasch, campiona d'Espanya.

No coneixem més notícies sobre les activitats esportives d'*Arqueros del Manresa* després de 1960. La desaparició d'aquest club va ser motivada principalment per la cons-

trucció en el camp de tir amb arc de l'edifici del tir olímpic per armes de foc, la qual cosa motivar que els arquers es quedessin sense un camp pel tir amb arc, i progressivament els arquers anaren deixant de banda la pràctica del tir, fins que el club va desaparèixer.

EL CLUB D'ARQUERS DEL BAGES

Ha calgut esperar una trentena d'anys perquè a la comarca del Bages tornés a haver-hi una entitat dedicada al tir amb arc i que organitzés competicions. El Club d'Arquers del Bages fou fundat oficialment el 10 de juliol de 1991, i compta amb més d'una vintena de socis, consolidant-se a poc a poc com a una de les entitats esportives amb activitat al Bages. Els seus membres comencen a participar en diverses competicions arreu, amb alguns èxits ja asso-

lits, i sols queda esperar que la pràctica del tir amb arc a la comarca es mantingui molts anys. Just quaranta anys després de la primera edició de la Tirada de la Llum, el Club d'Arquers del Bages organitzava la tirada Llum 92, reiniciant d'aquesta manera les competicions de tir amb arc a Manresa.

BIBLIOGRAFIA

«Manresa Deportiva» (Manresa), anys 1951 al 1960.

Programa del «I Premio de la Misteriosa Luz» de tir amb arc, Gràfiques Perramon, Manresa, 1952.

«Regió 7» (Manresa), 27.6.92; 30.6.92; 6.7.92.

NOTES

1- En categoria masculina es tira a les distàncies de 90, 70, 50 i 30 metres, i en categoria femenina a 70, 60, 50, 30.

- 2- El Congost sempre ha estat el lloc on el tir amb arc manresà s'ha practicat, tant els anys cinquanta, com els noranta, amb el camp de tir actual del Club d'Arquers del Bages.
- 3- Pepita Piñot, casada amb el també arquer Gustau Erill, de Sabadell, malgrat ser manresana i haver participat inicialment amb els arquers manresans, va anar a viure a Sabadell i a formar part del club de tir amb arc sabadellenc, per bé que sempre mantingueren ambdós la seva vinculació al tir amb arc manresà. Aquest matrimoni continua encara avui dedicat al tir amb arc, dedicant-se a l'ensenyament d'aquest esport. Cal agrair-los la seva aportació per a la redacció d'aquest article.
- 4- S'anomena Torneig Postal a una tirada que es realitza a diferents llocs a l'ensems, comunicant tots els resultats a la federació escollida i comptabilitzant totes les puntuacions obtingudes.
- 5- La potència dels arcs es mesura en lliures amb la corda tibada, essent les potències més usuales entre 34 i 44 lliures, mentre que en els anys 50 les potències eren força inferiors.

David Olivares i Ponti

President del Club d'Arquers del Bages